

Raidió na Gaeltachta Saor-Raidió Chonamara

Seosamh Ó Cuaig

Tá aithne agam ar fhear áirid a bhíodh ag dearbhú go síoraí dom i dtús na bliana 1969 nach raibh i gcaint faoi raidió Gaeltachta a bhunú ach caint gan chéill agus gurb éard a bhí le déanamh ó cheart feabhas a chur ar líon na gcláracha Gaeilge ar Raidió Éireann.

An fear céanna inniu shílfeá gurb é féin go pearsanta a chuir stiúideo Chasla le chéile, ó bhloc go bloc agus ó bholta go bolta, leis an gcaoi a mbíonn sé ag cur síos ar an leas atá déanta ag an tseirbhís Ghaeltachta ó lá a bunaithe.

Cén bhrí dá mbeadh sé sásta a admháil gur athrú intinne a tháinig air - rud a d'fhéadfadh tarlú do dhuine nádúrtha ar bith. Ach ní bheadh ná go deo. Cloisfidh tú daoine eile ag rá go raibh stáisiún na Gaeltachta i gceann

Éamoin de Valéra na blianta fada ó shin - nó ina chroí b'fhéidir, os isteach ina chroí a bhíodh air breathnú uair ar bith a mbíodh beart nua tábhachtach éigin á chur ina shuí aige. Ach más ina cheann nó ina chroí a bhí sé ní dheachaigh sé níos faide.

Is í an fhírinne ghlan, shoiléir, ar ndóigh, nach mbeadh Raidió na Gaeltachta ann anois, ná caint ar bith air, murach gur bunaíodh Gluaiseacht Chearta Sibhialta na Gaeltachta i Márta na bliana 1969. Is í an Ghluaiseacht seo a dhúisigh an Ghaeltacht den chéad uair agus is í an Ghluaiseacht is tuisce freisin a chuir éileamh cinnte chun cinn as an taobh seo tíre ar son stáisiúin raidió dár gcuid féin. Rud níba thábhachtaí ná sin seacht n-uair ba í an Ghluaiseacht a chuir Saor-raidió Chonamara ar bun in aghaidh an dlí. Ba dearfa go mór de ghníomh é sin ná dá mbeadh De Valéra ag breathnú isteach ina chroí ó shin, gan trácht ar thuarascálacha a bheith á scríobh ná rúin á moladh.

Tá scéal an tSaor-raidió insithe chomh minic sin anois agam go bhfuil mé éirithe tuirseach de mar scéal. Na dátaí féin tá siad imithe in ainseal orm. Ach tá cnámharlach an scéil i mo intinn fós agus beidh i gcónaí is dócha.

I nDoire dom tar éis "The Battle of the Bogside" chuala mé "Raidió Free Derry". Ar theacht anuas abhaile dom arís scríobh mé ar "Inniú" gur cheart raidió mí-dhleathach a bhunú sa Ghaeltacht ar mhúnla Dhoire. Dúirt mé nár theastaigh ach scil theicniúil... go raibh dream i gConamara a dhéanfadh an chuid eile.

Bhí fear óg i gColáiste na hOllscoile, Corcaigh, a raibh an scil seo aige. Léigh sé an t-alt agus nuair a casadh go Gaillimh é go gairid ina dhiaidh sin chuir sé tuairisc an dreama seo i gConamara a raibh suim acu i mbunú stáisiúin fothalamh.

As sin a tháinig. Bhunaigh muid i gcarabhán i Ros Muc é seachtain na Cásca. MUID an focal ceart freisin, ar eagla na míthuisceana; murach an

• Seosamh Ó Cuaig

grúpa dflis a chuaigh in aghaidh an dlí an uair sin, agus a chuidigh go dícheallach leis an teicneoir, Mícheál Ó hÉalaithe, ba bheag ab fhiú m'ailtín suarachsa ar "Inniu" faoi Raidió Free Derry.

Bhí sé ag craoladh againn i Ros Muc agus bhí sé ag craoladh againn arís ar An gCeathrú Rua. Bhí an-spraoi againn lena linn agus is iomaí eachtra barúil a tharla fad is a bhí muid ag plé leis. Cuimhním go háirithe ar an oíche a raibh muid ag cur an treallaimh le chéile thuas staighre Tigh Mhaidhcó i Ros Muc agus an Sáirsint ag breathnú ar an teilifís thíos staighre sa mbeár - ar scéal iomráiteach 'Henry the Eighth.' An chéad uair eile d'iompaigh

"... Cuimhním go háirithe ar an oíche a raibh muid ag cur an treallaimh le chéile thuas staighre Tigh Mhaidhcó agus an Sáirsint ag breathnú ar an teilifís thíos staighre sa mbeár ..."

Henry the Eighth thart agus thosaigh sé ag cur 'Púcán Mhicil Pháidín' amach dá chroí chomh maith is a casadh in

Iorras Aithneach riamh é.

"Trioblóid theicniúil" a thabharfaí air inniu is dócha.

Agus arís an ghruaig a bhí ar Tom Clarke nuair a fuair sé amach cá raibh an carabhán a híreáileadh go múinte mánla uaidh seachtain roimhe sin...

Ach níl iontu sin ach cuimhní fánacha. An rud ba mhó ar fad gur mhúscail Saor-raidió Chonamara bród agus misneach i muintir Chonamara agus gur thug sé dushlán an rialtais ar bhealach a chaithfí a fhreagairt.

• Cuid den fhoireann a chuir Teilifís na Gaeltachta ar an aer i Ros Muc, Deireadh Fómhair 1987; Billy Keady, Seosamh Mac Donncha, Colm Ó Mainnín agus Piaras Ó Gaora.

• Óst na nOileán •

Tí Lee

Leitir Mealláin 81161

Óst & Bialann
Ceol gach
deireadh seachtaine

Wilson Coaches

Caisleán, Indreabhán 091-93322

Hireáil Príobháideach, Turasanna

Scoile, Bainiseachaí

14 - 53 suíocháin

Rátaí Maithe

Go n-éirí go geal leis an bPléaraca

J. Walsh MPSI

Cogaslann

An Spidéal
Teil: 091-83201

Go n-éirí go geal leis an bPléaraca

J.P. MYLOTTE

CARNA

SIOPA GRÓSAERA